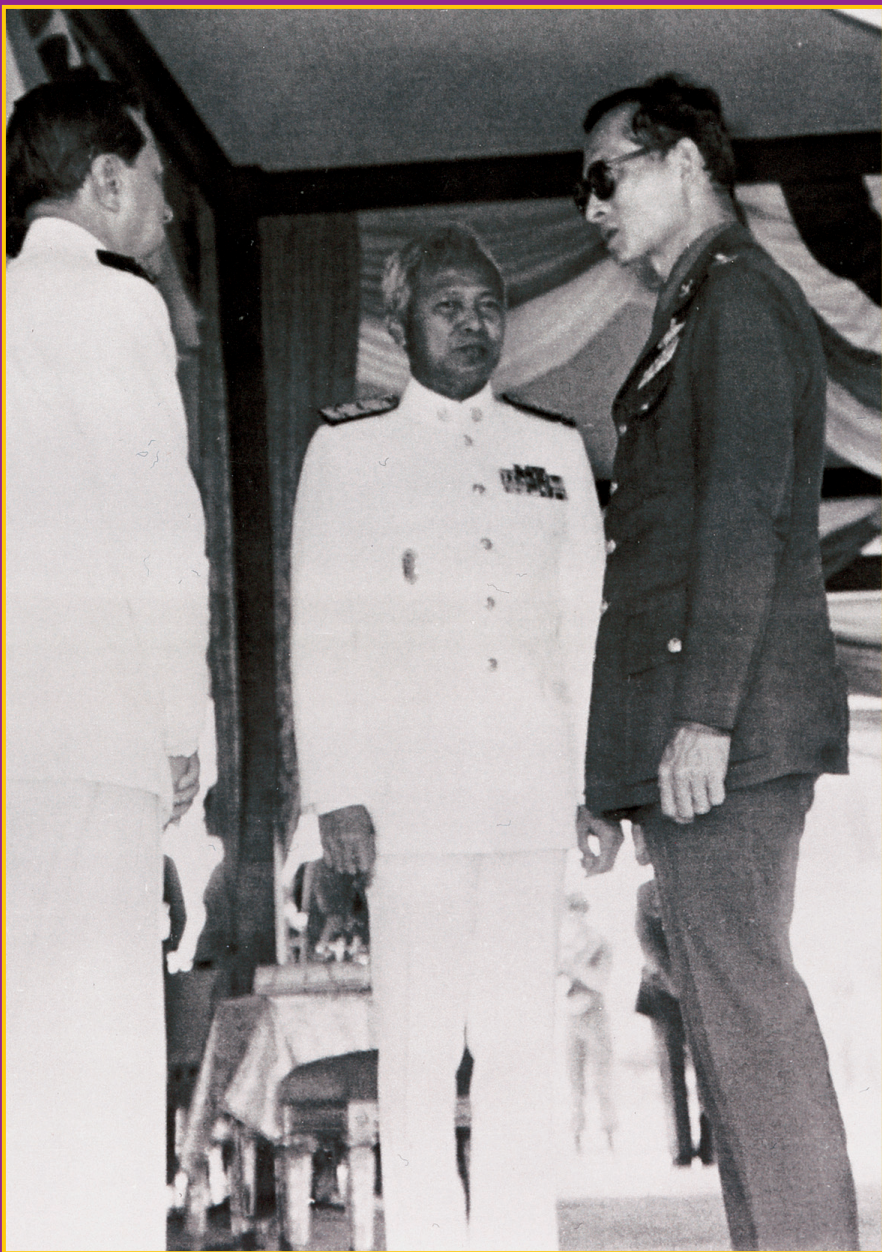

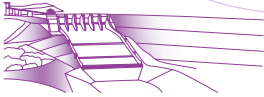
ความสำเร็จเหนือปัญหา...ด้วยพระบารมี

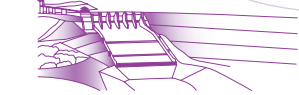
ขุนเขาสูงตระหง่านเป็นทิวเทือก ครอบคลุมพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย คือ แหล่งกำเนิดแม่น้ำสายสำคัญมากมายหลากหลายสาขา ขณะเดียวกัน สภาพภูมิประเทศอันเป็นที่สูงลาดชันนี้ ก็ทำให้สายน้ำนั้นรุนแรงเชี่ยวกราก โถมท่วมพื้นที่สองฟากฝั่งในหน้าฝน แต่เมื่อถึงหน้าแล้ง น้ำอันเป็นที่ต้องการยิ่ง กลับแห้งผาก ไม่สามารถเก็บกักไว้ในลำน้ำที่แคบคดเคี้ยวและลาดชันได้เลย

ความเดือดร้อนที่ประชากรในภาคเหนือต้องประสบอยู่ชั่วนาตาปีนี้ ไม่อาจพ้นจากพระเนตรพระกรรณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จึงเกิดขึ้นโครงการแล้วโครงการเล่า ตลอดระยะเวลากว่าหกสิบปี เฉกเช่น โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินานาดใหญ่ในภาคเหนือแห่งล่าสุด คือ **“เขื่อนแควน้อยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ”** อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก ก็กำเนิดขึ้นด้วยน้ำพระราชหฤทัยอันเปี่ยมด้วยพระเมตตาและพระปรีชาญาณอันกว้างไกล เมื่อทรงมีพระราชดำริให้มีการพิจารณาวางโครงการ เพื่อช่วยเหลือบรรเทาความทุกข์ยากเดือดร้อนของราษฎรภาคเหนือตอนล่าง เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๕ ครั้งเสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดเขื่อนนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก

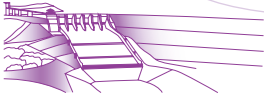
เขียนแค่น้อยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

เขียนโดย น้อยอิน เนื่องมาจาก พระราชนิพนธ์

[illegible]

เขียนแค่น้อยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

เขื่อนแม่กวงอุดมธารา ▶

▶ เขื่อนแควน้อย

▶ เขื่อนนเรศวร

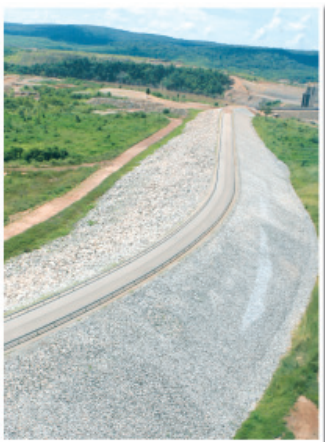
การพัฒนาแหล่งน้ำในภาคเหนือ เป็นภารกิจสำคัญที่กรมชลประทาน ดำเนินการอย่างจริงจังต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี ๒๕๓๐ ด้วยการก่อสร้าง **ฟาย สิบรุทปริษา** เป็นโครงการแรก จากนั้นมาโครงการขนาดใหญ่ เช่น เขื่อน ภูมิพล เขื่อนสิริกิติ์ ก็เกิดขึ้นตามมา รวมทั้งการรับสนองพระราชดำริในการพัฒนาแหล่งน้ำภาคเหนือ จากปี ๒๕๑๓ เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบัน รวมทั้งสิ้นกว่า ๖๔๐ โครงการ

กลุ่มน้ำสำคัญของภาคเหนือ ที่แม่น้ำทุกสาย สายน้ำทุกเส้น เปี่ยมล้นไปด้วยศักยภาพ จึงได้รับการพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง เช่น มีเขื่อนภูมิพล เขื่อนแม่งัดสมบูรณ์ชล และเขื่อนแม่กวงอุดมธารา ในลุ่มน้ำปิง มีเขื่อนกักลมในลุ่มน้ำวัง

สำหรับลุ่มน้ำน่าน นอกจากเขื่อนสิริกิติ์ และเขื่อนนเรศวรแล้ว บัดนี้ จะมี **เขื่อนแควน้อยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ** ขึ้นอีกแห่งหนึ่ง ณ บ้านคันช้าง ตำบลคันช้าง อำเภอบัวโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก เหนือจากกรุงเทพมหานครขึ้นไป ๓๗๗ กิโลเมตร

“โนนน้อย”...พลังสร้างสรรค์แห่งสายน้ำ

◀ เขื่อนปิดช่องเขาต่ำ

▲ เขื่อนแควน้อย

◀ เขื่อนสันตะเคียน

โครงการเขื่อนแควน้อยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่จะเก็บกักพลังมหาศาลแห่งแม่น้ำ “แควน้อย” ในฤดูน้ำหลากไว้ เพื่อบรรเทาอุทกภัย และไว้ใช้ในฤดูแล้ง ประกอบด้วยเขื่อน ๓ เขื่อนที่เรียงต่อเนื่องกัน เริ่มด้วย **เขื่อนปิดช่องเขาต่ำ** ที่กรมชลประทานก่อสร้างเป็นเขื่อนดิน สูง ๑๖ เมตร ยาว ๖๕๐ เมตร

ตรงกลาง คือ **เขื่อนแควน้อย** เป็นเขื่อนหินทิ้งดาดคอนกรีต มีความสูง ๕๕ เมตร ยาว ๖๘๑ เมตร และ **เขื่อนสันตะเคียน** เป็นเขื่อนหินทิ้งแกนดินเหนียว ความสูง ๘๐ เมตร ยาว ๑,๒๗๐ เมตร ปิดกั้นลำห้วยสันตะเคียนที่เป็นสาขาของแม่น้ำแควน้อย เพื่อให้เขื่อนทั้งสามปิดกั้นพื้นที่นั้นให้กลายเป็นอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ ลำดับที่ ๓๒ ของประเทศไทย ที่มีขนาดความจุถึง ๗๖๙ ล้านลูกบาศก์เมตร

ความมั่นคงแห่งชุมชน

สภาพภูมิประเทศที่เป็นเทือกเขาหิน คือ แหล่งวัสดุก่อสร้าง
สำคัญที่มีให้ใช้ได้อย่างมากมาย เมื่อพิจารณาประโยชน์ตอบแทนการ
ลงทุนให้เกิดความคุ้มค่ามากที่สุดแล้ว กรมชลประทาน จึงเลือกที่จะสร้าง
เขื่อนแควน้อย หัวใจสำคัญของโครงการฯ เป็น “**เขื่อนหินทิ้ง faced คอนกรีต**
(Concrete Faced Rockfill Dam : CFRD)” อีกทั้งยังเหมาะสมกับ
สภาพแม่น้ำแควน้อยที่น้ำไหลเชี่ยว แรงและเร็ว อีกด้วย

การก่อสร้างทุกขั้นตอน ยังมีการควบคุมให้เป็นไปตามมาตรฐาน
องค์การเขื่อนใหญ่ระหว่างชาติ (International Commission on Large
Dam : ICOLD) ทำให้ตัวเขื่อนมีความมั่นคงปลอดภัยสูงตามหลักวิศวกรรม

โดดเด่น...เป็นที่ประจักษ์

▼ อาคารระบายน้ำล้น

▼ อาคารระบายน้ำลงลำน้ำเดิม

กำแพงกันคลื่น ►

ความโดดเด่นของเขื่อนแควน้อยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ยังมีอยู่ในอีกหลายองค์ประกอบไม่ว่าจะเป็น **อาคารระบายน้ำล้น (Spillway)** ที่อยู่ระหว่างเขื่อนแควน้อยกับเขื่อนสันตะเคียน เป็นอาคารระบายน้ำล้นคอนกรีตเสริมเหล็กขนาดใหญ่ แบบรางเท อัตราการระบายน้ำสูงสุด ๗,๐๔๖ ลูกบาศก์เมตร/วินาที

นอกจากนี้ ยังมี **กำแพงกันคลื่น (Wave Wall)** ความสูง ๓ เมตร ตลอดแนวสันเขื่อนแควน้อย เนื่องจากความแรงของลมทำให้เกิดคลื่นสูง กำแพงนี้จะทำหน้าที่ป้องกันคลื่น และมี**อาคารระบายน้ำลงลำน้ำเดิม (Intake Tower)** ตั้งอยู่ฝั่งซ้ายของแม่น้ำแควน้อย ความสูง ๕๘ เมตร มีท่อเหล็กปล่อยน้ำขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๒.๗ เมตร ยาว ๒๓๗ เมตร สามารถระบายน้ำได้ ๑๐๘ ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที และมีสะพานขนาด ๔.๐๐ x ๑๗๘ เมตร เข้าสู่อาคารอีกด้วย

“พญาแมน” องค์เทพยพละภัณฑ์

ถัดจากเขื่อนแควน้อยลงไปประมาณ ๒๐ กิโลเมตร ตามแม่น้ำแควน้อย ที่บ้านพญาแมน ตำบลบ้านยาง อำเภอวัดโบสถ์ ยังมี**เขื่อนกั้นพญาแมน** ที่จะทำหน้าที่กั้นน้ำที่ปล่อยจากเขื่อนแควน้อยให้สูงขึ้น เพื่อส่งน้ำด้วยระบบแรงโน้มถ่วงเข้าสู่คลองชลประทานทั้งฝั่งขวาและฝั่งซ้าย ความยาวรวม ๓๔๐.๘๐ กิโลเมตร ไปหล่อเลี้ยงพื้นที่การเกษตร ๑๕๕,๑๖๖ ไร่ ในเขตโครงการชลประทานแควน้อย และเสริมการเพาะปลูกในฤดูแล้ง ให้โครงการชลประทานเจ้าพระยา ๒๕๐,๐๐๐ ไร่

เขื่อนแควน้อยยังทำให้มีน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค ช่วยบรรเทาอุทกภัยในพื้นที่ตอนล่างของแม่น้ำแควน้อย จังหวัดพิษณุโลกไปจนถึงจังหวัดพิจิตร และยังสามารถผลิตกระแสไฟฟ้าได้เฉลี่ยปีละ ไม่น้อยกว่า ๑๔๘.๘๐ กิกะวัตต์/ชั่วโมง

เมื่อความสุข สาดแสงเรืองรอง

ในวันนี้ เกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำบ้านใหม่ใต้ ตำบลท่างาม อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเริ่มได้รับน้ำจากโครงการเขื่อนแควน้อยอันเนื่องมาจากพระราชดำริแล้ว คือ ความสุขและความสมหวังที่ต่างรอคอยมาหลายสิบปี

“จากเดิมที่เคยยากลำบากมา เพราะต้องอาศัยน้ำฝน ทำนาได้ปีละครั้ง ปีไหนฝนแล้งหรือน้ำท่วม ก็ต้องเป็นหนี้ เมื่อมีเขื่อน มีน้ำ ชีวิตของพวกเราจะเปลี่ยนไป ต่อไปจะทำได้ปีละ ๒ ครั้ง ผลผลิตก็คงมากขึ้น จากที่เคยได้ข้าวแค่ ๕๐ ถึงความเป็นอยู่ของพวกเราคงดีขึ้น”

นายสภาพร ปานมี ประธานกลุ่มผู้ใช้น้ำบ้านใหม่ใต้

“แต่ก่อนน้ำท่วมเกือบทุกปี เดือดร้อนมาก นั่งมองน้ำท่วมนา โดยที่ทำอะไรไม่ได้ ท่วมแต่ละครั้งนานถึงครึ่งเดือน เป็นอย่างนี้นานนับสิบปี เมื่อมีเขื่อนแควน้อย ปัญหาคงหมดไป ดีใจที่มีเขื่อนนี้ เพราะคงทำให้ลืมตาอ้าปาก มีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้นได้”

นางสาคร บุญญะ สมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำบ้านใหม่ใต้

“ขอบคุณในหลวงที่ทรงให้สร้างเขื่อนนี้ เราไม่ต้องกังวลแล้วว่า จะขาดแคลนน้ำหรือถูกน้ำท่วมอีก สัญญาว่าจะใช้น้ำอย่างประหยัดเท่าที่จำเป็น เพราะรู้ว่าตอนที่ขาดแคลนน้ำลำบากแค่ไหน”

นางโชน คลังหิรัญ สมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำบ้านใหม่ใต้

“ก่อนจะมีเขื่อนแควน้อย พวกเราไม่รู้จักน้ำชลประทานเลย กว่าที่จะถึงวันนี้ เรานับวันรอคอยเขื่อนแควน้อยเลยก็ว่าได้ เพราะน้ำจากเขื่อนนี้จะสร้างชีวิตใหม่ที่มีน้ำอุดมสมบูรณ์ให้พวกเรา”

นางปราณี จันทร์พรหม สมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำบ้านใหม่ใต้

พลังแห่งศรัทธา ณ เขื่อนแควน้อย

พิษณุโลก เมืองประวัติศาสตร์ที่มีความสำคัญมาตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ ๑๕ เดิมเรียกว่า **“เมืองสองแคว”** ครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์ รัชกาลสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ เมืองพิษณุโลก เคยมีฐานะเป็นราชธานีแทนกรุงศรีอยุธยาอยู่ถึง ๒๕ ปี ทั้งยังเป็นเมืองลูกหลวง ที่มีพระมหาอุปราช หรือ พระราชโอรสมาครอง เช่น สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงพระราชสมภพ และทรงครองเมืองนี้ด้วย

ความเก่าแก่และความสำคัญทางประวัติศาสตร์ รวมทั้งความงดงามของธรรมชาติ ทำให้พิษณุโลก มีแหล่งท่องเที่ยวทั้งโบราณสถานและอุทยานแห่งชาติมากมาย เช่น วัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร อันเป็นที่ประดิษฐาน **“พระพุทธชินราช”** ซึ่งมีพุทธลักษณะงดงามที่สุดในโลก พระราชวังจันทน์ สถานที่พระราชสมภพของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช อุทยานแห่งชาติน้ำตกชาติตระการ วนอุทยานภูสอยดาว อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง อุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า

ในอีกไม่ช้าไม่นานจากนี้ พิษณุโลก จะมีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญแห่งใหม่ ที่โดดเด่นด้วยความงดงามของภูมิทัศน์ และน่าสนใจด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยเกิดขึ้นที่อำเภอวัดโบสถ์ บนเส้นทางแยกจากถนนพิษณุโลก-อุตรดิตถ์ขึ้นไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือประมาณ ๔๕ กิโลเมตร (ตามเส้นทางไปอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก) นั่นคือ**เขื่อนแควน้อย** ซึ่งจะก่อเกิดประโยชน์มหาศาลในด้านการท่องเที่ยว ที่จะสร้างอาชีพสร้างรายได้ให้กับชาวลุ่มน้ำแควน้อย เช่นเดียวกับที่**เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์**และ**เขื่อนขุนด่านปราการชล** ได้ทำมาแล้ว

